

Maskininlärning möter upphovsrätt

Några tankar om utveckling av AI-system och två nya upphovsrättsinskränkningar

Jur. dr Kacper Szkalej

Universitetslektor

Stockholms
universitet

The Swedish Law and
Informatics Research Institute

digital futures

Aktuellt ämne

- Getty Images v. Stability AI (Case 1:23-cv-00135-UNA, 3 feb 2023)
- J.Doe [grupptalan] v. GitHub, Microsoft, OpenAI mm (Case 3:22-cv-06823, 3 nov 2022)
- Innebär utveckling av AI-system upphovsrättsintrång vid användning av skyddat material?
- Två nya inskränkningar i URL

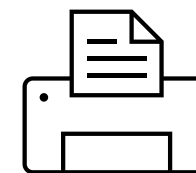
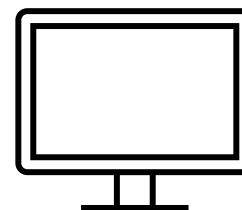
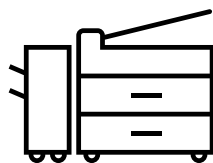
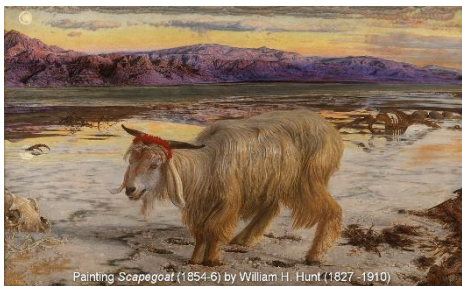
Kort om ensamrätten

- *Upphovsrätt* (1 kap, upphovsperson) och *närstående rättigheter* (5 kap, utövande konstnärer, framställare av ljud- eller bildupptagningar, radio/tv företag, framställare av kataloger, fotografer, framställare av presspublikationer)
- Direktiv 2001/29/EC (**infosoc-direktivet**)
- Ekonomiska rättigheter med bred räckvidd
- Bred tolkning av rättigheter (infosoc-direktivet, skäl 21, mål C-5/08 *Infopaq*, 43 och C-325/14 *SBS*, 14)

2 § 2 st. URL (art. 2 infosoc-direktivet)

Framställning av exemplar innefattar **varje direkt eller indirekt** samt **tillfällig eller permanent** framställning av exemplar av verket, oavsett i vilken form eller med vilken metod den sker och oavsett om den sker **helt eller delvis**.

2 § 1 st URL: *i ursprungligt eller ändrat skick, i översättning eller bearbetning, i annan litteratur- eller konstart eller i annan teknik*

Maskininlärning (förenklat arbetsflöde)

Identifiering och insamling av existerande alster (underlag för träningsdata)

Förberedningsfas

Omarbetning av materialet till maskinläsbar form efter behov för träningsändamål (t.ex. konvertering av PDF till RTF). Framställning av bearbetade exemplar.

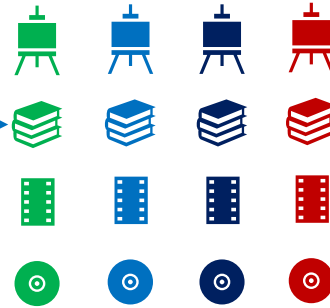
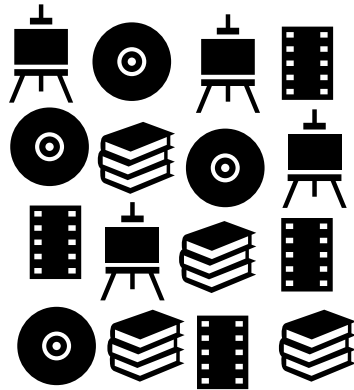
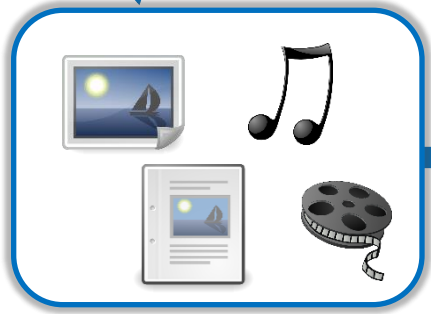
Upprättandet av databas med träningsdata och utvidgning av databasen/markering av träningsdata med relevant information för att uppnå igenkännings-, klassificerings- och bedömningsförmåga (klassificeringsunderlag, mönster, stilar mm). Övervakad maskininlärning, verifiering. Bearbetning, lagring.

Träningsfas (MI)

Inläsning och analys av träningsdata. Körning av maskininlärningsalgoritmen för att identifiera och extrahera information (identifiera mönster, stilar, microelement, tekniska och estetiska element som kännetecknar träningsdatan. Framställning i arbetsminnet /nätverk, lagring.

upphovsrätt

närstående rättigheter

Inskränkningssystemets egenskaper 101

- Ekonomiska rättigheter med bred räckvidd
- Bred tolkning av rättigheter
- Tydligt avgränsade inskränkningar
- Restriktiv tolkning av inskränkningar - ”undantag” (C-5/08 *Infopaq*, pkt 56)
- Uttömmande inskränkningskatalog (art. 5 infosoc-direktivet)
- En restriktiv trestegsregel (art. 5.5 infosoc-direktivet)

§ 107 USC (“fair use”)

(1) the **purpose and character of the use**, including whether such use is of a commercial nature or is for nonprofit educational purposes;

(2) the **nature of the copyrighted work**;

(3) the **amount and substantiality of the portion used** in relation to the copyrighted work as a whole; and

(4) the **effect of the use upon the potential market for or value** of the copyrighted work.

The fact that a work is unpublished **shall not itself bar a finding of fair use** if such finding is made upon consideration of all the above factors

Svenska inskränkningsystemet 101

- Rättigheterna utgör förmögenhetstillgångar för varje enskild rättsinnehavare
- Restriktivitet råder vid tolkning av inskränkningar
- Inskränkningar ska vara väl avgränsade och så tydliga som möjligt, i syfte att uppnå förutsebarhet (Prop. 2004/05:110 s. 84)

Inskränkningssystemets egenskaper 102

- Mekaniskt tillvägagångssätt en belastning
  - se mål C-403/08 och C-429/08 *FAPL*, pkt 181-182 och
  - C-302/10 *Infopaq International (Infopaq II)*, pkt 56
- Från restriktiv till ändamålsenlig tolkning
  - C-403/08 och C-429/08 *FAPL*

”Tolkningen av rekvisiten måste göras på ett sådant sätt att inskränkningens **ändamålsenliga verkan säkerställs** och att **dess syfte följs**, såsom framgår av skäl 31 i infosoc-direktivet ...”
  - C-145/10 *Painer*, pkt 133
  - C-201/13 *Deckmyn*, pkt 23, 27,
  - C-117/13 *Ulmer*, pkt 32 och 43
  - C-516/17 *Spiegel Online*, C-469/17 *Funke Medien*
- Ny status
  - Inskränkningarna “innebär rättigheter till förmån för användarna av skyddade verk eller andra alster” (*Spiegel Online*, pkt 54 och *Funke Medien*, p. 70)

Nya inskränkningar i 15 a och 15 b §§ URL

- Art. 3 och 4 direktiv 2019/790 (DSM-direktivet)
- Gäller från 1 januari 2023
- Avser "text- och datautvinning" (eng. text and data mining)
- 15 c § 1 st URL: *Med text- och datautvinning avses i 15 a och 15 b §§ en **automatiserad teknik** som används för att **analysera** text och data i digital form i **syfte att generera information**.*

Art. 3 DSM-direktivet

Art. 4 DSM-direktivet

15 c § 2 st URL Forskningsorganisation

Universitet med tillhörande bibliotek, forskningsinstitution eller en annan enhet vars främsta mål är att bedriva vetenskaplig forskning eller utbildningsverksamhet som omfattar vetenskaplig forskning.

Företag som utövar ett avgörande inflytande på organisationen **kan inte ha prioriterad tillgång till resultaten av forskningen.**

Forskningen måste bedrivas

1. **utan vinstsyfte** eller så att all **vinst återinvesteras** i forskningen, eller
2. i enlighet med ett uppdrag i det allmännas intresse som har erkänts av en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

• 15 b § URL (sektorspecifik inskränkning)

- Forskningsorganisationer, bibliotek och museer som är tillgängliga för allmänheten, arkiv samt institutioner för film- eller ljudarvet får **framställa exemplar** av verk **för att utföra text- och datautvinning för forskningsändamål. Lovlig tillgång** till verken en förutsättning.
- Tvingande inskränkning.
- Omfattar ej datorprogram.
- Ändamålsbegränsning (tid och andra ändamål).
- Behörighetsbegränsning (lagring som hindrar obehörig användning).
- Rättsinnehavaren får vidta proportionerliga åtgärder för att "säkerställa integritet och säkerhet i nätverk och databaser" innehållande verken.
- Proportionalitet: åtgärder ska inte gå utöver vad som är nödvändigt.
- Jmf. 52 d § och 52 f § URL.
- Art. 3.3: Medlestaterna ska "uppmuntra" till att fastställa bästa praxis.

Art. 3 DSM-direktivet

Art. 4 DSM-direktivet

15 a § URL (allmän inskränkning)

- Den som har **lovlig tillgång** till ett verk får **framställa exemplar** av verket **för text- och datautvinningsändamål**.
- Omfattar datorprogram.
- Ändamålsbegränsning (dock ej behörighetsbegränsning).
- Gäller ej om upphovsmannen på **lämpligt sätt** har förbehållit sig användningen [?].
- Lämpligt sätt: avtal /"maskinläsbar metod". Men "framställning för text- och datautvinning" eller användning allmänt?
- Jmf. 52 d § och 52 f § URL.

• 15 b § URL (sektorspecifik inskränkning)

- Forskningsorganisationer, bibliotek och museer som är tillgängliga för allmänheten, arkiv samt institutioner för film- eller ljudarvet får **framställa exemplar** av verk **för att utföra text- och datautvinning för forskningsändamål**. **Lovlig tillgång** till verken en förutsättning.
- Tvingande inskränkning.
- Omfattar ej datorprogram.
- Ändamålsbegränsning (tid och andra ändamål).
- Behörighetsbegränsning (lagring som hindrar obehörig användning).
- Rättsinnehavaren får vidta proportionerliga åtgärder för att "säkerställa integritet och säkerhet i nätverk och databaser" innehållande verken.
- Proportionalitet: åtgärder ska inte gå utöver vad som är nödvändigt.
- Jmf. 52 d § och 52 f § URL.
- Art. 3.3: Medlestaterna ska "uppmuntra" till att fastställa bästa praxis.

Trestegsregeln (art. 5.5 infosoc-direktivet)

- Bernkonventionen, WCT, TRIPS
- Art. 5.5 infosoc-direktivet
- Art. 7.2 DSM-direktivet

Inskränkningar får endast tillämpas

i vissa särskilda fall (1)

som inte strider mot det normala utnyttjandet av verket eller annat alster (2) och

inte oskäligt inkräktar på rättsinnehavarnas legitima intressen (3).

- Tolkningsregel? Jmf NJA 2016 s. 212 (*Wikimedia*), PMD den 2020-10-09 i mål B 7348-20 (*En svensk tiger*)

Några avslutande tankar

- Upphovsrätten är starkt polariserad
- Användning grundläggande för maskininlärning och utveckling av tekniken (innovation!)
- Uppnås verkligen rättssäkerhet ("förutsebarhet")?
  - Tillåter förfoganden men flertal begränsningar vs ny tolkningsregel och status (jmf 52 f § URL)
  - 15 a § gäller inte om ensamrätt förbehålls vs föreläggande mot rättsinnehavare (52 f § URL)
  - Trestegsregeln?
  - EU-stadgan? Svår intresseavvägning mellan Art. 17 och 16, 11, 13 m.m.
  - Kan leda till att vissa rekvisit förbises (t.ex. C-403/08 *FAPL*, pkt 181-182, C-302/10 *Infopaq II*, pkt 56)
  - Kommersialisering av forskningsresultat om användning sker på basis av 15 b §?
- Ska vi förvänta oss ändringar i 15 a och 15 b §§?
  - Utredningen om upphovsrättens inskränkningar (Ju 2022:16)

Tack för uppmärksamheten!